

Karlík, Petr

Závěrečná poznámka

In: Karlík, Petr. *Studie o českém souvětí*. V Brně: Masarykova univerzita, 1995, pp. 128

ISBN 8021010843

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/122667>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ZÁVĚREČNÁ POZNÁMKA

Naše Studie o českém souvětí měla ukázat, že jednou z podmínek komplexního popisu souvětých struktur jakožto koherentních textových sekvencí je výzkum jejich fungování v jazykové interakci. Na základě rozboru vybraných typů souvětí, vymezených tradiční gramatikou, jsme chtěli ukázat, že pragmaticky orientovaný pohled může jednak korigovat nebo zpřesnit některé závěry, k nimž se dospělo při výkladu jejich sémantické struktury, jednak vysvětlit řadu vlastností souvětí, které logickosémantická analýza není s to reflektovat, které však není možné z hlediska chápání jazyka jako formy účelného a racionálního lidského jednání ignorovat.

Jsme si ovšem vědomi rizika, která s sebou nese zobecnění výsledků pragmatické interpretace jazykových výrazů. Podle našeho názoru totiž lingvistika zatím může ze sémantické struktury souvětí kontrolovatelně odvodit pouze potenciály užití souvětých struktur v komunikaci, nikoli však už skutečné (aktuální) funkce, které mají jedinečné souvěté výpovědi v jedinečné komunikační situaci. Zcela jasně se ve stejném smyslu vyjádřila G. Harrasová (1984), když uvažuje o možnostech stanovení ilokučních funkcí příčinných souvětí. Připomeneme-li si znovu její myšlenku, citovanou už v 1.5., a zobecníme-li ji, dá se říct toto: Jakou má určitá souvětá výpověď funkci v určité komunikační situaci, závisí na faktech vyjádřených v souvětí a na znalostech komunikantů, týkajících se jak těchto faktů, tak i všech aspektů příslušné komunikační situace. Kdybychom požadovali, aby lingvista jako interpret tomu všemu „rozuměl“, a tedy objektivně rekonstruoval, co tím, co a jak mluvčí řekl, chtěl skutečně adresátovi říct, znamenalo by to požadovat od gramatiky více než od encyklopedie a od všech přírodních a společenských věd dohromady. Pokud naše studie přispěla i k tomu, abychom rizika spojená s interpretací funkcí souvětých struktur alespoň částečně minimalizovali, splnili bychom i druhý úkol, který jsme si dali.